

Yeni Gümrük Kanunu Taslağı

Neler Getiriyor?

*Fatih UZUN**

Bilindiği üzere Topluluk Gümrük Kodunu yeniden düzenleyen ve “Birlik Gümrük Kodu” (BGK) olarak adlandırılan Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Tüzüğü, 1 Mayıs 2016 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş olup, Birlik Gümrük Kodu ile gümrük işlemlerinin standartlaştırılması, basitleştirilmesi ve kolaylaştırılması, tüm gümrük işlem ve süreçlerinin tamamen elektronik ortamda yürütülmesinin sağlanması, tüm üye ülkelerin elektronik sistemlerinin uyumlaştırılması, güvenilir firmalara (yetkilendirilmiş yükümlü) önemli kolaylıklar getirilmesi ve teminata konu gümrük işlemlerinin genişletilmesi amaçlanmaktadır.

Gümrük Birliğine ilişkin 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı hükümleri uyarınca ve Avrupa Birliği (AB) üyeliğine yönelik müktesebat uyumu çerçevesinde Birlik Gümrük Kodu hükümlerine uyum yükümlülüğümüz bulunduğundan, Birlik Gümrük Kodu hükümlerinin ulusal mevzuatımıza yansıtıldığı yeni bir Gümrük Kanunu hazırlanmasına yönelik çalışmalar kapsamında 228 maddeden oluşan yeni Gümrük Kanunu Taslağı hazırlanmıştır.

Yeni Gümrük Kanunu'nun getirdiği yenilik ve değişiklikler ana hatlarıyla aşağıda belirtildiği gibidir:

- Bağılayıcı Tarife Bilgileri mevcut 4458 sayılı Gümrük Kanunu hükümlerine göre 6 yıl süre ile geçerli iken, yeni Gümrük Kanunu Taslağı Bağılayıcı Tarife Bilgilerinin geçerli olacağı süreyi 3 yıl olarak öngörmektedir.

*Nazal Gümrük ve Dış Ticaret Ortağı
Gümrük Müşaviri, Eski Gümrük Müfettişi

- Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın belirli emniyet, güvenlik şartlarını karşılayan ve yine ilgili mevzuat uyarınca mali yeterliliğe sahip olan firmalara gümrük işlemlerinde kolaylıklar içeren uygulamalar sahibi olmasına imkan veren "Yetkilendirilmiş Yüklümlü" kavramı yeni Gümrük Kanunu Taslağında "Yetkilendirilmiş Ekonomik Operatör" olarak adlandırılmaktadır.
- Mevcut 4458 sayılı Gümrük Kanunu hükümlerine göre; kişiler gümrük idaresinin karar ve işlemlerine karşı yargı yoluna başvurmak için öncelikle "itiraz" müessesesini kullanmak zorundadır. Oysa ki Yeni Gümrük Kanunu Taslağı, kişilerin gümrük idaresinin karar ve işlemlerine karşı itiraz etmeksizin doğrudan idari yargı mercilerinde dava açabilmesini mümkün kılmaktadır.
- Yeni Gümrük Kanunu Taslağı "Uygulamanın Askıya Alınması" gibi şu andaki mevcut Kanun metninde bulunmayan bir müessesese ihdas etmektedir. Buna göre artık gümrük idaresi, kararın gümrük mevzuatına aykırı olduğu hususunda esaslı bir neden olması ya da itiraz eden kişi açısından telafisi imkansız bir zararın ortaya çıkabileceği durumlarda, kararın uygulanmasını tamamen veya kısmen askıya alabilecektir.
- Gümrük rejimlerinin sayısı ve isimleri de Yeni Gümrük Kanunu Taslağı ile yeniden belirlenmekte ve halen yürürlükte olan 4458 sayılı Gümrük Kanunu'na göre 8 olarak gümrük rejimi sayısı 9'a çıkartılmıştır. Nihai Kullanım ve Serbest Bölgeler ayrı birer gümrük rejimi olarak kabul edilmiş olup, gümrük kontrolü altında işleme rejimi uygulamasına son verilmiştir. Bu durumda Yeni Gümrük Kanunu Taslağında yer alan gümrük rejimleri aşağıda belirtildiği gibidir:

Gümrük rejimleri;

1- Serbest dolaşıma giriş rejimi

2- İhracat rejimi

3- Özel rejimler

A- Transit rejimi

B- Depolama rejimleri

- 1- Gümrük antrepo rejimi
- 2- Serbest Bölgeler rejimi

C- Özel Kullanım rejimleri

- 1- Geçici kabul rejimi
- 2- Nihai kullanım rejimi

D- İşleme rejimleri

- 1- Dahilde işleme rejimi
- 2- Hariçte işleme rejimi

- Yeni Gümrük Kanunu Taslağının özellikle önem verdiği ve üzerinde durduğu konulardan biri de; fikri ve sınai mülkiyet haklarının korunması olup, Taslakta bu hakların korunması ile ilgili gümrük ve dış ticaret mevzuatı hükümleri uyarınca yapılacak işlemler ve uyulacak esaslar ayrı bir başlık altında ayrıca belirtilmektedir.
- Yeni Gümrük Kanunu Taslağı; gerekli teminatın sağlanmış olması şartıyla ve talep edilmesi halinde, yetkilendirilmiş ekonomik operatör statüsü tanınan kişinin tek bir beyanına ilişkin gümrük vergilerinin ödenmesini, tebliğ tarihini izleyen günden itibaren otuz güne kadar ertelenebilmesi imkanını tanımaktadır.

Bununla birlikte Yetkilendirilmiş Ekonomik Operatör statüsü tanınan kişinin bir takvim ayı içerisinde işlem gören birden fazla beyanına ilişkin gümrük vergilerinin toplu olarak ödenebilmesi yönünde yeni bir düzenleme de mevcuttur.

- Yeni Gümrük Kanunu Taslağı Cezalar ile ilgili genel hükümlerde önemli bir değişiklik barındırmakta olup buna göre; yargı mercileri tarafından iptal edilen genel tebliğ ve genelgeler hariç olmak üzere, bir hükmün uygulanması hususunda gümrük idaresinin genel tebliğ veya genelgede değişiklik yapmak suretiyle görüş değiştirmesi veya gümrük idaresi tarafından yükümlüye yazılı olarak hatalı izahat verilmiş olması halinde gümrük idarelerinin para cezası ve faiz uygulayamayacağı yönünde bir hüküm tesis edilmiştir. Bu durumun Maliye Bakanlığı nezdinde uygulanmakta olan mukteze

(özelge) uygulamasının gümrüğe yansması olarak değerlendirilebilir.

- Yeni Gümrük Kanunu Taslağı ile yürürlükteki 4458 sayılı Kanunun 234. Maddesinde yer alan, tarife, kıymet, miktar farkları kaynaklı cezalar ayrı ayrı düzenlenmemiş, ithalat vergileri arasındaki fark % 5'i aştığı takdirde ve satış birimine göre miktar itibarıyla % 5'i geçmeyen bir fark ibareleri kaldırılmakta, bir anlamda üç kat vergi farkı cezası uygulamasını herhangi bir şarttan bağımsız kılmaktadır.
- Yine Yeni Gümrük Kanunu Taslağı ile daha önce Bakanlıkta daha önce belirli ünvan ve süre ile çalışmış olan kişilerin istifa veya emeklilik yolu ile ayrılmaları halinde kendilerine sınavsız olarak verilen Gümrük Müşavirliği karnesi uygulamasına son veriliyor. Bunun yerine Bakanlığın idari birimlerinde çalışıp bunun on yılını gümrük müdürü, gümrük ve ticaret bölge müdür yardımcısı, gümrük ve ticaret bölge müdürü, gümrük ve ticaret uzmanı, gümrük ve ticaret müfettişi, daire başkanı ve daha üst ünvanlarda geçirenlerden, görevlerinden istifa eden veya emekliye ayrılan bundan böyle sadece doğrudan gümrük müşavirliği sınavına girebilecekler.
- 4458 sayılı mevcut Gümrük Kanunu'ndaki usulsüzlük cezası tutarı 89 TL olup, Yeni Gümrük Kanunu Taslağı ile bu tutarın 100 TL'ye yükseltilmesi öngörülmektedir.
- Ayrıca Taslakta, Gümrük müşavirliği ve gümrük müşavir yardımcılığı sınavlarına en fazla beşer defa girilebilir hükmünün yer aldığını ifade etmek gerekmektedir. Zira yürürlükteki 4458 Sayılı Gümrük Kanuna göre bu sınavlara en fazla üçer defa girilebilmektedir.
- Yeni Gümrük Kanunu Taslağı ile daha önce hiç alınmadığı veya noksan alındığı tespit edilen vergilere ilişkin tebligat, 4458 sayılı kanuna göre gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihten itibaren 3 yıl içinde yapıyorken, taslakta bu süre, vergi yükümlülüğünün doğduğu tarihi takip eden yılbaşından itibaren 3 yıl olarak hükme bağlanmış durumdadır.

- Yeni Gümrük Kanunu Taslağının, daha önce 4458 sayılı Gümrük Kanununun 234/3 maddesi ile bünyesine soktuğu "Pişmanlıkla Beyan" müessesesini bir adım daha öteye götürmeyi amaçladığı madde metninden anlaşılmaktadır. Yeni Taslağa göre 4458 sayılı Kanunun 235. Maddesinde düzenlenen, ithali yasak, lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi eşyalarla ilgili "aykırılıkların gümrük idaresince tespit edilmesinden önce beyan sahibince bildirilmesi durumunda bu fıkralara göre hesaplanan cezalar yüzde on beş oranında uygulanacaktır.
- Yeni Gümrük Kanunu Taslağı Gümrük idaresi, eşya ile ilgili beyannamede bulunması gerekli bilgilerden bazılarının bulunmadığı veya beyannameye eklenmesi gerekli bazı destekleyici belgelerden bazılarının istenmediği basitleştirilmiş beyanı "Basitleştirilmiş Beyanname" olarak tanımlamakta ve bu yeni kavramı Kanuna sokmaktadır.
- Yeni Gümrük Kanunu Taslağının cezalar ile ilgili olarak getirdiği bir diğer değişiklik ise antrepoda beyan edilen eşyanın belirgin bir şekilde beyandan farklı cinste olması durumunda uygulanacak cezaya ilişkindir. Mevcut 4458 sayılı Gümrük Kanununa göre eşyanın antrepo beyannamesinde beyan edilenden belirgin bir şekilde farklı cinste eşya olduğunun tahlil, teknik inceleme ve araştırmaya gerek olmaksızın tespiti halinde 4458 sayılı kanuna göre gümrüklenmiş değer iki katı idari para cezası verilmektedir. Taslakta ise bu duruma aşağıdaki belirtildiği şekilde 2 farklı ceza öngörülmektedir.
 - a) Farklı çıkan eşyanın gümrük vergileri toplamının beyan edilen eşyanın gümrük vergileri toplamından fazla olması durumunda farklı çıkan eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin iki katı idari para cezası verilir.
 - b) Farklı çıkan eşyanın beyan edilen eşyadan farklı şekilde, ithalinin lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olması durumunda eşyanın gümrüklenmiş değeri kadar para cezası verilir.